

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKOBOrO OCBIТНЬOгO KOМПОНЕНТУ
«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМНИЦТВА»

Мова навчання – *українська*

Шифр та найменування галузі знань **07 «Управління та адміністрування»**

Код та найменування спеціальності **076 «Підприємництво та торгівля»**

Освітньо-професійна програма ***Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі***

Ступінь вищої освіти ***Бакалавр***

Затверджено на засіданні

Методичної Ради зі спеціальності ***D7 «Торгівля»***

від 17.04.2025 року

Реєстраційний номер в навчальному відділі

K11 –28/2024 -25

1. Загальна інформація

Кафедра: [Торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом](#)

Викладач: **Літвінов Дмитро Олександрович**, викладач кафедри торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом, PhD доктор філософії

Контакти:
dmitrijbavaria@gmail.com
+380962192133

[Профайл](#)

Освітній компонент викладається на та 2 курсі у 3 семестрі

Кількість: кредитів - 5, годин – 150

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	50	26	24
заочна	20	10	10
Самостійна робота, годин	Денна -100		Заочна – 130

[Розклад занять](#)

2. Анотація освітнього компоненту

Дисципліна «Економіка підприємництва» спрямована на формування у студентів теоретичних знань щодо основ економічного життя суспільства в умовах обмежених ресурсів, ринкової економіки, економічних систем, відносин людей в процесі суспільного виробництва, поведінки економічних суб'єктів, особливостей розвитку національної економіки, функціонування суб'єктів підприємницької діяльності у цій системі; орієнтує на формування сучасних моделей розвитку підприємств та визначення напрямків удосконалення бізнес-процесів

3. Мета освітнього компоненту

Мета – формування у студентів сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, змісту її окремих напрямів та їх взаємозв'язку, системи показників, що їх характеризують. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати:

- основні принципи формування системи економіки підприємництва;
- правила формування системи бюджету підприємства й вимоги до наповнення його елементів;
- організацію та технологію бюджетного процесу на підприємстві;
- особливості управління робочим капіталом у контексті стратегічних та оперативних управлінських рішень;
- засоби формування інвестиційного портфеля підприємства та його оптимізації.

вміти:

- аналізувати ефективність роботи підприємства;
- проводити оцінку впливу чинників зовнішнього середовища на діяльність підприємства;
- оцінювати та планувати обсяги, склад, джерела фінансування ресурсів підприємства;
- складати кошторис витрат на виробництво продукції та оцінювати фінансовий стан підприємства;
- обирати метод ціноутворення та визначати ціну на продукцію;

- аналізувати показники ефективності діяльності підприємства;
- володіти методичним інструментарієм оцінки суми грошей у часі, розрахунку критеріїв ефективності інвестиційних проектів.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У результаті вивчення освітнього компоненту «Економіка підприємництва» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в [Стандарті вищої освіти зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність](#) та освітньо-професійній програмі [«Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі»](#) підготовки спеціалістів.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

Загальні компетентності:

- ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми
- ЗК 4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)
- ЗК 7. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК 1. Здатність розробляти та реалізовувати стратегію розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур
- СК 3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності
- СК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності

Програмні результати навчання

ПРН 4. Застосовувати бізнес-комунікації для підтримки взаємодії з представниками різних професійних груп.

ПРН 5. Вміти професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

ПРН 9. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

5. Інформаційний обсяг освітнього компоненту

5.1 Перелік лекційних завдань

Тема	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовний модуль 1. Теорії підприємств і основи підприємництва			
1	Тема 1. Підприємництво як сучасна форма господарювання. Принципи здійснення, форми і моделі підприємницької діяльності. Ринок і його різновиди. Зовнішнє середовище господарювання підприємств	4	2
2	Тема 2. Основи виробництва і функціонування підприємства. Підприємство як господарський суб'єкт ринку. Товарна політика підприємства. Життєвий цикл товару. Організаційно-управлінські структури підприємства й основи планування його діяльністю	6	2

Змістовний модуль 2. Інноваційні процеси та їх ефективність			
1	Тема 1. Виробничі фонди підприємства. Основний капітал і виробничі потужності підприємства. Поняття, класифікація, структура основних фондів і їх роль в розширеному відтворенні. Амортизація основних фондів. Виробнича потужність і фактори, що на неї впливають. Система показників ефективності відтворення та використання основних фондів. Нематеріальні активи.	6	2
2	Тема 2. Фінансово-економічні результати, ефективність діяльності підприємства. Виручка від реалізації продукції і дохід підприємства. Джерела формування прибутку (доходу) підприємства. Суть і методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства. Показники рентабельності та їх розрахунок. Методика розрахунку показників фінансового стану підприємства	6	2
3	Тема 3. Інвестиційні ресурси підприємства. Склад інвестицій підприємства. Абсолютна і порівняльна ефективність виробничих інвестицій. Ефективність реконструкції. Основні шляхи підвищення ефективності використання капітальних вкладень. Економічне обґрунтування інвестиційних проєктів в бізнес-плані.	4	2
Всього:		26	10

5.2 Перелік практичних робіт

№ з/п	Назва практичної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Підприємство як суб'єкт господарювання і ринкових відносин. Ринок. Товарна політика	4	2
2	Персонал підприємства та продуктивність праці. Мотивація та оплата праці на підприємстві	4	1
3	Активи підприємства. Фінансово-економічні результати, ефективність діяльності підприємства	4	1
4	Інвестиційні ресурси підприємства. Інноваційні процеси та їх ефективність	4	2
5	Поняття, характеристика й види інноваційних процесів та їх реалізація на підприємстві.	4	2
6	Методика визначення економічної ефективності впровадження нової техніки.	2	1
7	Економічний ефект на витратах виробництва нової техніки. Врахування фактору часу при розрахунку ефективності використання технічних нововведень 4	2	1
Всього:		24	10

5.3 Перелік завдань до самостійної роботи

№ теми	Назва теми	денна	заочна	Завдання до самостійної роботи
1.	Мета та завдання діяльності бізнесу в сучасних економічних умовах	15	19	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Сучасні наукові спрямування економіки підприємства. 2. Поняття підприємства, його місце в системі

				економічних відносин, види і класифікація підприємств, організаційно-правові форми підприємств Розв'яжіть задачі.
2.	Обґрунтування організаційно-правових форм підприємства для реалізації бізнес-ідеї	15	19	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Типологія організаційно-правових форм підприємств в Україні. 2. Особливості функціонування товариств з обмеженою відповідальністю. Розв'яжіть задачі.
3.	Ключові показники діяльності підприємства в сучасному бізнес-середовищі	14	19	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. КРІ підприємства та їх використання для вимірювання успішності підприємства. 2. Вплив сучасного бізнес-середовища на діяльність підприємства, аналіз фінансової звітності підприємства Розв'яжіть задачі.
4.	Функції та можливості сучасної економіки в умовах цифровізації	14	19	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Суть цифрової економіки та її складових елементів. 2. Вплив цифрової економіки на розвиток сучасних підприємств в Україні. 3. Вплив процесів цифровізації на діяльність підприємства. 4. Аналіз ефективності зазначених процесів. Розв'яжіть задачі.
5.	Матеріально-технічна база та необоротні активи підприємства	14	18	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Склад і структура ресурсів підприємства, джерела їх формування, ефективність використання та напрями її підвищення. 2. Оцінка ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства. 3. Сутність амортизаційної політики та методи її нарахування. Розв'яжіть задачі.
6.	Витрати підприємства	14	18	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1 Економічна характеристика витрат виробництва, основи їх формування. 2. Класифікація витрат згідно різних ознак. 3. Способи зниження рівня витрат виробництва в сучасних умовах Розв'яжіть задачі.
7.	Фінансово економічні результати діяльності підприємства	14	18	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Поняття доходності підприємства. 2. Сутність та види прибутку як основного фінансового показника. 3. Шляхи збільшення величини прибутку. 4. Принципи розподілу прибутку та його

				використання. 5. Показники рентабельності підприємства Розв'яжіть задачі.
Всього	100	130		

6. Система оцінювання та вимоги

Контроль успішності навчання здобувача проводиться у формах вхідного, поточного і підсумкового контролів.

Вхідний контроль якості навчання здійснюється на початку курсу проведенням перевірки залишкових знань здобувачів за ОК, що забезпечують вивчення даного освітнього компоненту (діагностика первинних знань здобувачів).

Формами поточного контролю є:

- тестування знань здобувачів за темами;
- виконання і захист практичних робіт;
- усне опитування.
- підготовка доповідей, повідомлень.

Підсумковий контроль – *іспит*.

Нарахування балів:

Вид роботи, що підлягає контролю	Максимальна кількість оціночних балів	
	Денна	Заочна
Змістовний модуль 1. Механізми державного регулювання підприємницького сектору та міжнародних підприємницьких мереж		
Практичні роботи*	15	15
Самостійна робота*	5	5
Доповіді	15	15
Всього за змістовний модуль 1	35,0	35,0
Змістовний модуль 2. Фінансові важелі державної підприємницької політики		
Практичні роботи*	20	20
Самостійна робота*	5	5
Доповіді	10	10
Всього за змістовний модуль 2	35,0	35,0
Екзамен	30	30
Всього	100,0	100,0

*Є можливість визнання результатів неформальної освіти відповідно до п.2 [Положення про порядок перезарахування результатів навчання \(навчальних дисциплін\) в Одеському національному технологічному університеті](#).

Критерії оцінювання програмних результатів навчання здобувачів Практичні роботи (оцінювання однієї роботи)

4,5 - 5 балів	Практична відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
----------------------	---	----------

4,0 - 4,4 балів	Практична відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності	дуже добре
3,5 – 3,9 балів	Практична відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
2,1 – 3,4 балів	Практична відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0-2 балів	Практична не відпрацьована або дані незадовільні відповіді	незадовільно

Самостійна робота (за один модуль згідно відсотку виконання)

4,5 - 5 балів	90 - 100 %	відмінно
4,0 - 4,4 балів	74 – 89%	дуже добре
3,5 – 3,9 балів	60 – 73%	добре
2,1 – 3,4 балів	35 – 59 %	достатньо
0-2 балів	0-35 %	незадовільно

Підготовка доповідей з презентаціями (оцінка за одну доповідь, планується на перший модуль - 3 доповіді, на другий модуль - 2 доповіді)

4,1-5,0	Доповідь підготовлена на актуальну тематику, має якісну презентацію та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді на поставлені запитання	відмінно
3,1 -4,0	Доповідь підготовлена, має презентацію, при відповіді на питання допущені неточності	дуже добре
2,1 – 3,0	Доповідь підготовлена, має презентацію, але доповідач доповідає невпевнено, відповіді на питання неповні, допущені помилки	добре
1,1 – 2,0	Доповідь підготовлена, має презентацію, але доповідач доповідає невпевнено, відповіді на питання незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0 – 1	Доповідь підготовлена на низькому рівні або відсутня	незадовільно

Критерії оцінювання екзамену

27-30 балів	якщо здобувач демонструє повні й глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь і навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, високу комунікативну культуру	відмінно
23-26 балів	якщо здобувач виявляє дещо обмежені знання навчального матеріалу, допускає окремі несуттєві помилки й неточності	дуже добре
18-22 бали	якщо здобувач засвоїв основний навчальний матеріал, володіє необхідними умінями та навичками для вирішення стандартних завдань, проте при цьому допускає неточності, не виявляє самостійності суджень, демонструє недоліки комунікативної культури	задовільно
0-17 балів	якщо здобувач не володіє необхідними знаннями, умінями й навичками, науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури	незадовільно

7. Засоби діагностики успішності навчання

Методи навчання, які використовуються у процесі проведення занять, а також самостійних робіт за ОК:

Лекційні заняття: Словесні методи: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія;

Наочні: ілюстрація, демонстрація.

Практичні заняття: аналіз конкретних ситуацій (проблемних, звичайних, нетипових); групове обговорення питання; дискусії, виконання ситуаційно-розрахункових задач, інтерактивні методи навчання (проблемне навчання, робота в малих групах, кейс-метод);

Самостійна робота (доповіді з презентаціями, індивідуальні навчально-дослідні завдання): робота з навчально-методичними матеріалами, робота зі статистично-аналітичними звітами, складання планової та звітної документації, науково-дослідна робота студентів реферування, конспектування)

8. Інформаційні ресурси

Базові (основні):

1. Трансформації вітчизняного підприємництва в умовах ризиків і загроз сьогодення [Текст] : монографія / Н. Й. Басюркіна, О. О. Богданов, А. В. Гріщенко та ін. ; за ред. Н. Й. Басюркіної ; Одес. нац. технол. ун-т. — Івано-Франківськ, 2023. — 467 с.
2. Євчук, Л. А. Основи бізнесу та бізнес-планування [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Л. А. Євчук ; Чорномор. нац. ун-т ім. Петра Могили. — Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2023. — 264 с.
3. Вахович, І. М. Роль підприємництва у структурній модернізації економіки [Електронний ресурс] : монографія / І. М. Вахович, І. М. Кравчук ; Луцьк. нац. техн. ун-т. — Луцьк : ІВВ Луцьк. НТУ, 2022. — 185 с.
4. Свистун Т.В. Підприємництво та інвестиційна діяльність в харчовій і переробній промисловості [Текст] : навч. посіб. / Т. В. Свистун, Н. Й. Басюркіна, С. Ю. Вігуржинська ; за ред. Т. В. Свистун ; Одес. нац. акад. харч. технологій. — Дніпро : Середняк Т.К., 2021. — 248 с. : табл., рис. — Бібліогр.: с. 239-247.
5. Сабліна, Н. В. Адміністрування фінансової діяльності суб'єктів господарювання [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Н. В. Сабліна, Т. Б. Кузенко ; Харків. нац. екон. ун-т ім. С. Кузнеця. — Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. — 220 с. — Бібліогр.: с. 212-220.
6. Шулюк Богдана. Розвиток фінансового механізму державно-приватного партнерства в Україні [Електронний ресурс] : монографія / Б. Шулюк ; Західноукр. нац. ун-т. — Тернопіль : ЗУНУ, 2023. — 434 с.

Додаткові:

1. Офіційний веб-портал «Законодавство України» <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Урядовий портал <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України <https://minjust.gov.ua/>

9. Політика освітнього компоненту

Політика всіх освітніх компонент в ОНТУ є уніфікованою та визначена з урахуванням законодавства України, [Корпоративному кодексу ОНТУ](#), [Кодексу академічної доброчесності ОНТУ](#), [Положення про організацію освітнього процесу ОНТУ](#), [Положення про порядок перезарахування результатів навчання \(навчальних дисциплін\) в ОНТУ](#), [вимог ISO 9001:2015](#) та [роботодавців](#)

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри торговельного підприємництва,
товарознавства та управління бізнесом

Протокол №9 від 29.01.2025 року

Завідувач кафедри

ПІДПИСАНО

Наталія БАСЮРКІНА

ПОГОДЖЕНО:

Гарант «Підприємництво і торгівля,
товарознавство і експертиза в митній справі»
доцент кафедри торговельного підприємництва,
товарознавства та управління бізнесом
д.т.н., професор

ПІДПИСАНО

Яков ВЕРХІВКЕР